

یاد رفیق ضیاء، بنیانگذار حزب ما و از پایه‌گذاران خط مارکسیستی-لنینیستی - مائوئیستی در افغانستان را گرامی می‌داریم و نقش تیوریک و عملی او را در تثبیت جنبش نوین کمونیستی با افتخار ارج می‌نهیم!

پنج سال از درگذشت بنیان‌گذار حزب ما، رفیق ضیاء سپری شد. درگذشت او نه تنها ضایعهٔ جبران‌ناپذیر برای حزب ما بود، بلکه کل جنبش چپ افغانستان را از وجود یک رهبر آگاه، باتجربه و استوار، که در کورهٔ داغ مبارزات طبقاتی چهار دههٔ اخیر آبدیده شده بود، محروم ساخت. جای خالی رفیق ضیاء امروز بیش از هر زمان دیگر احساس می‌شود؛ امروز، زمانی که پراکندگی، انفعال و بی‌باوری عمیق، سازمان‌ها و نیروهای انقلابی و چپ افغانستان را فرا گرفته است. امروز، که سلطهٔ سپاه طالبان تمام جامعه را به انحطاط، خفقان و رکود فکری فرو برده است. امروز، که گرایش‌های محلی، قومی، لیبرالی و نیز روحیهٔ فرار از کشور و ترک مبارزه در میان روشنفکر انقلابی افزایش یافته است.

گرامیداشت از بنیان‌گذار حزب ما، بزرگداشت از دست‌آوردهای تیوریک و پراتیک او و خدماتی‌ست که به جنبش کمونیستی افغانستان انجام داده است. تجلیل از رفیق ضیاء، پیش از هر چیز، تأکید بر تداوم مبارزه و ایستادگی بر خط مشی حزب ماست. این تجلیل، مبارزه در برابر انواع گرایش‌های انحرافی، تسلیم‌طلبی، انفعال و بی‌باوری را نیز دربر می‌گیرد. ما از نگاه عاطفی، احساسی و تقدس‌سازی به گذشتهٔ حزب و رفیق ضیاء نمی‌نگریم، بلکه با برخورد علمی و انتقادی و با دید روشن و واقع‌گرایانه گذشته مان را بررسی می‌کنیم. برای حزب ما و یک عنصر کمونیست هیچ چیز مقدس وجود ندارد. یک حزب سیاسی و یک شخصیت انقلابی و پرولتری تا آن‌جا قابل احترام است که به منافع توده‌ها و انقلاب پای‌بند باشد. همانگونه که رفیق ضیاء خاطر نشان ساخت برای ما «مقدسات غیرقابل ایراد» و گذشته «پرافتخار» که قابل بررسی نباشد وجود ندارد.^۱

در مسیر پیکار، زندگی، مبارزه و پایداری رفیق ضیاء همیشه برای ما رهنما بوده است. او در دشوارترین شرایط، رفقا را از منجلاب بی‌باوری، التقاط‌گرایی و سردرگمی به سمت مبارزه و پایداری رهنمایی می‌کرد. در سی سال پیش - در دورهٔ نخست حاکمیت طالبان - بخشی از رفقا از ادامهٔ مبارزه بازماندند و به ورطهٔ گرایش‌های ناسیونالیستی، لیبرالی و تسلیم‌طلبی افتادند؛ اما حزب تحت رهبری رفیق ضیاء با پایداری تمام توانیست از این ته‌لکه عبور کرده و لطمات وارده را جبران کند.

در بیست سال اشغال امپریالیستی کشور، با رشد گرایش‌های لیبرالی و فراهم شدن امکانات مادی برای افراد و سازمان‌هایی که مدعی چپ بودند، بسیاری از افراد از مبارزهٔ انقلابی فاصله گرفتند. اما باز هم این رفیق ضیاء بود که نه تنها اعضای متزلزل حزب را از دام تطمیع و فریب ارتجاع و امپریالیسم محفوظ نگه‌داشت، بلکه علاوه‌تاً، با پیشبرد نقدها و مباحث تیوریک، نقش مهمی در مقابله با گرایش‌های تسلیم‌طلبانه، مادی‌گرایی و لیبرالیسم سازمان‌های چپ در افغانستان ایفا کرد؛ امری که به‌گونه‌ای مؤثر به تحکیم مبارزهٔ ضداشغال و ضدامپریالیستی در کشور کمک کرد.

رفیق ضیاء نمونهٔ از یک رهبر کمونیست واقعی بود که بر اصول کمونیسم وفادار باقی ماند و در راستای تثبیت خط مشی کمونیستی و استراتژی مبارزاتی، از پیشاهنگان نترس و خستگی‌ناپذیر در افغانستان بود. او در برابر نامالیقات و طوفان‌ها چون کوهی استوار ایستاد و با جسارت، از هر آنچه کهنه و ارتجاعی بود گسست نمود.

امروزه نیز بدون پافشاری روی خط مشی حزب و مبارزه با گرایش‌های انحرافی و بی‌باوری و همین‌طور بدون تحلیل ریشه‌های بحران ایدئولوژیک - سیاسی که دامنگیر جنبش چپ افغانستان و جهان شده است، گشایش در صفوف مبارزات انقلابی پرولتاریا دشوار خواهد

بود. حزب ما امروز مصمم‌تر از همیشه بر ادامه‌ی راه، وفاداری به خط مشی حزب و تحقق اهداف انقلاب تأکید می‌ورزد و تلاش میکند تحلیل علمی از اوضاع افغانستان و جهان ارایه کند و لطمات که بعد از درگذشت رفیق ضیا با تبارز علنی سکتاریزم و دگماتیسم و انفعالی و بی‌باروی تعداد معین از اعضاء بر حزب وارد گردیده جبران کنیم و پروسه بازسازی حزب را به پیش ببریم. درست است که پس از سلطه‌ی سیاه طالبان و حرکت قهقرایی جامعه و شیوه بی‌باوری، مسیر مبارزه دشوارتر شده، اما حقانیت راه ما را نه اکثریت، بلکه درستی خط مشی حزب واقعیت‌های عینی و تاریخی تعیین می‌کنند.

یاد و خاطره رفیق ضیاء را گرامی می‌داریم و دست‌آوردهای انقلابی‌اش را ارج می‌نهیم.

نقش رفیق ضیاء در جنبش نوین کمونیستی افغانستان، همانند جایگاه نسل جدید رهبران کمونیست در سطح جهان پس از انقلاب فرهنگی چین مانند، ابراهیم کاپاپکایا در ترکیه، گونزالو در پرو و چروا مازومدار در هند است. این روند که به عنوان جنبش نوین کمونیستی در جهان شناخته می‌شود، متشکل از احزاب مائوئیستی عضو «جنبش انقلابی انترناسیونالیستی» (RIM) بود. حزب ما بخشی از این جنبش نوین کمونیستی است و رفیق ضیاء از پیشگامان آن در افغانستان به شمار می‌رود.

اکنون سوال این است که ویژگی‌های جنبش نوین کمونیستی چیست و رفیق ضیاء چه نقشی در پی‌ریزی و تثبیت آن در افغانستان داشته است؟ مبارزات ضد رویونیستی علیه کمونیسم دورغین شوروی در سطح جهان به پیش برده شد، در نهایت با جمع‌بندی از دست‌آوردهای انقلاب کبیر فرهنگی چین، کمونیسم را به سومین مرحله تکامل اش یعنی مارکسیسم - لنینیسم - مائوئیسم تکامل داد. در افغانستان، آغاز این روند به فعالیت‌های «سازمان جوانان مترقی» باز می‌گردد که در مقابل کمونیسم دورغین شوروی مبارزه می‌کرد. اما با فروپاشی این سازمان، این مسیر متوقف شد و گرایش‌هایی چون اکونومیسم، تیوری سه جهان و رویونیسم نزدیک به یک ونیم دهه بر جنبش چپ افغانستان غلبه یافت.

دهه شصت خورشیدی فصل نوینی در تاریخ جنبش کمونیستی افغانستان گشوده شد: دوران تحکیم و تثبیت جنبش نوین کمونیستی که پیش‌تر در دهه چهل توسط سازمان جوانان مترقی آغاز شده بود. رفیق ضیاء یکی از پیشگامان تثبیت این جنبش انقلابی بود. همان‌طور که گفته شد، حزب ما نیز از دل همین جنبش سر برآورده است. در این دهه، زمینه جهش به پیش و گسست از سنت‌های سازمان‌هایی که از نظر ایدئولوژیک-سیاسی و تشکیلاتی به ورشستگی رسیده بودند، فراهم گردید. این دگرگونی حاصل تلاش‌های نسلی جدید از کمونیست‌ها بود که در برابر گرایش‌های انحرافی چون اکونومیسم، ناسیونالیسم و رویونیسم ایستادگی کردند و در سطح جهانی نیز با تکیه بر دست‌آوردهای انقلاب فرهنگی چین و تجربه جنگ خلق در پرو و «جنبش انقلابی انترناسیونالیستی» در یک پیوند انترناسیونالیستی با سایر احزاب و عناصر مائوئیست در جهان قرار گرفتند.

سال‌های ۱۳۶۴ تا ۱۳۶۸ خورشیدی از تعیین‌کننده‌ترین دوره در روند تثبیت جنبش نوین کمونیستی در افغانستان بود. در ماه ثور سال ۱۳۶۴، رفیق ضیاء چند اثر مهم در نقد ساما و نظرات قیوم رهبر منتشر کرد؛ از جمله: «رویزیونیسم، پایه ایدئولوژیک تسلیم‌طلبی»، «تیوری سه جهان؛ استراتژی بین‌المللی رویونیست‌های چینی» و «چرا و چگونه جنگ مقاومت ملی ما به پیروزی می‌رسد». آن‌شهر این آثار، ضربه‌ای سنگینی بر پیکر جریان‌های سنتی وارد کرد و نقش مهم در رونق، حفظ و تداوم جنبش نوین کمونیستی در افغانستان ایفا نمود.

اما این سند اعلام مواضع «سازمان کمونیست‌های انقلابی افغانستان» بود که مهمترین مسایل ایدئولوژیک-سیاسی و تشکیلاتی جنبش بین‌المللی و جنبش کمونیستی افغانستان را به روشنی توضیح داد و اصطلاح «مائوئیسم» را به جای «اندیشه مائوتسه‌دون» به کار برد. این سند نخستین سند جامع کمونیستی در افغانستان بود که خط مشی کمونیستی، استراتژی مبارزاتی و اهداف انقلاب

را به روشنی ترسیم می‌کرد. این سند شامل بخش‌هایی چون: اوضاع جهانی، جنبش جهانی کمونیستی، مارکسیسم - لنینیسم - مائوئیسم، سه چهرهٔ رویزونیسم معاصر، انترناسیونالیسم پرولتری، جنبش کمونیستی افغانستان و برداشت ما از آن، اوضاع افغانستان و وضعیت طبقاتی نیروهای سیاسی و وظایف اساسی مبارزاتی بود.

در این سند، زبان و ادبیات کمونیستی از حالت لفافه‌گویی، دوپهلوی و محتاطانه بیرون آمد و جای آن را ادبیات روشن، صریح و کمونیستی گرفت. رفیق ضیاء به‌درستی دریافت که بنیانگذاری یک حزب کمونیست واقعی بدون خط ایدئولوژیک - سیاسی روشن ممکن نیست: «تشکیل سازمان "کمونیست‌های انقلابی افغانستان" و انتشار اعلام مواضع آن نه تنها امر مبارزه در راه تاسیس حزب کمونیست افغانستان را بصورت جدی به پیش راند، بلکه با تأمین عضویت سازمان در "جنبش انقلابی انترناسیونالیستی" جایگاه شایسته کمونیست‌های انقلابی کشور در جنبش بین‌المللی کمونیستی نیز تثبیت گردید.»^۴

یکی از ضعف‌های بنیادی سازمان‌های سنتی، از جمله «سازمان جوانان مترقی»، بی‌توجهی یا کم‌توجهی به جنبش بین‌المللی کمونیستی بود. رفیق ضیاء این کاستی را هم از منظر تیوریک به‌گونه‌ای ژرف مورد نقد قرار داد و هم در عرصهٔ عمل، زمانی که «سازمان کمونیست‌های انقلابی افغانستان» به عضویت «جنبش انقلابی انترناسیونالیستی» (RIM) درآمد، برای نخستین بار راه حل عملی برای آن ارائه کرد. جنبش انقلابی انترناسیونالیستی در سال ۱۹۸۴ میلادی توسط تعداد از احزاب و سازمان‌های مائوئیستی تأسیس شده بود. پیوستن سازمان کمونیست‌های انقلابی افغانستان به RIM، فصل نوینی در تاریخ مبارزات جنبش کمونیستی کشور گشود. برای نخستین بار، جنبش کمونیستی افغانستان به‌طور فعال و زنده در پیوند با احزاب و سازمان‌های کمونیستی و با روحیه انترناسیونالیستی پرولتری قرار گرفت.

همکاری با RIM نه‌تنها اصل انترناسیونالیستی مبارزه را در افغانستان تقویت نمود، بلکه به تعمیق و ارتقای دانش تیوریک جنبش کمونیستی کشور نیز یاری رساند. ارگان رسمی RIM، یعنی «جهان برای فتح»، به یکی از منابع مهم تیوریک و آموزشی در میان کمونیست‌های افغانستان مبدل گردید. رفیق ضیاء با تکیه بر آموزه‌های مارکسیسم - لنینیسم - مائوئیسم و درک مشخص از اوضاع سیاسی، اجتماعی افغانستان، در شکل‌گیری یک تشکیلات نوین کمونیستی «سازمان کمونیست‌های انقلابی افغانستان» نقش تعیین‌کننده ایفا کرد؛ تشکیلاتی که در ادامه زمینه را برای تاسیس حزب کمونیست افغانستان فراهم ساخت.

رفیق ضیاء و نسل نوین از کمونیست‌ها، با وجود شرایط دشوار و چالش‌های امنیتی، سیاسی و فضای جنگ داخلی، توانستند مبارزهٔ طبقاتی را بر مبنای شکل‌گیری جنبش نوین کمونیستی، کیفیتی نوین ببخشند. مبارزه با اشغالگری امپریالیستی و ارتجاع مذهبی داخلی و همین‌طور مبارزه با انواع اپورتونیسم دورنی جنبش چپ افغانستان و نقد گرایش‌های تسلیم‌طلبانه‌ای چون «سازمان رهایی» و بقایای ساما با جدیت و کیفیت بهتر دامه یافت. جنبش نوین کمونیستی افغانستان و به ویژه حزب ما تحت رهبری رفیق ضیاء، نه‌تنها عضو فعال جنبش انقلابی انترناسیونالیستی بود، بلکه تا حدود معینی، سهم ارزندهٔ نیز در عرصه خدمات تیوریک به جنبش کمونیستی منطقه و جهان ایفا نمود.

^۱ . مجموعه اسناد تاریخی: بخش غرjestان ساما و سازمان کمونیست‌های افغانستان، نشر شده در وبسایت شعله جاوید.

^۲ . «رویزونیسم پایهٔ طبقاتی ایدئولوژیک تسلیم طلبی» مجموعه، بخش غرjestان ساما و سازمان کمونیست‌های افغانستان...

^۳ . اعلام مواضع «سازمان کمونیست‌های انقلابی افغانستان»

^۴ . قطعه نامه «کنگرهٔ مؤسس حزب کمونیست افغانستان» ۱۳۷۰، وبسایت شعله جاوید.